

Sygnatura akt III U 191/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 14 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Koninie

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Elżbieta Majewska**

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Alina Darul

po rozpoznaniu w dniu 14-01-2014 r. w Koninie

sprawy **A. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę pomostową

na skutek A. K.

od **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 15.01.2013r. znak: (...)

- 1. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. K. prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 stycznia 2013r.**
- 2. Nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.**

Sygn. akt III U 191/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z dnia 15 stycznia 2013 roku, znak: (...) po rozpoznaniu wniosku A. K. z dnia 27 listopada 2012 roku odmówił mu przyznania emerytury pomostowej wskazując w uzasadnieniu, że na dzień 1 listopada 2012 roku udowodnił on łącznie 38 lat i 12 dni okresów składkowych i nieskładkowych wobec wymaganych 25 lat, ponadto udowodnił 13 lat i 21 dni pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych wobec wymaganych 15 lat. Organ rentowy nie uznał bowiem za pracę w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) od dnia 1 lutego 2001 roku do dnia 5 października 2005 roku na stanowisku mistrz technolog (...) wskazując, że nie była to praca w hutnictwie wymieniona w pkt 4-12 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Nadto Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że wnioskodawca nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego praca wykonywana była bezpośrednio przed dniem ustalenia prawa do emerytury.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył A. K. wnosząc o jej zmianę i ustalenie prawa do emerytury pomostowej w związku ze spełnieniem wymogów ustawy o emeryturach pomostowych oraz obciążenie strony pozwanej kosztami niniejszego postępowania.

W uzasadnieniu odwołania A. K. podniósł, że zaskarżona decyzja jest niezgodna z prawem i przyjętą linią orzecniczą wskazując jednocześnie, iż zajmując stanowisko mistrza technologa (...) bezpośrednio nadzorował i kierował procesem elektrolizy i podległymi mu pracownikami w celu zapewnienia i utrzymania właściwych parametrów w pełnym wymiarze czasu pracy w systemie trzyzmianowym w tzw. ruchu ciągłym bezpośrednio przy procesie elektrolizy.

A. K. dołączył do odwołania m.in. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z (...) 1 sp. z o. o. z siedzibą w K., świadectwo pracy z dnia 1 stycznia 2013 roku z (...) 1 sp. z o. o. z siedzibą w K., charakterystykę środowiska pracy w (...) i ogóle informacje o stanowisku pracy (mistrz technolog (...)) z tego samego zakładu pracy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji, że odwołujący nie wykazał co najmniej 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a ponadto nie rozwiązał stosunku pracy.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił i zważył, co następuje:

A. K. urodził się w dniu (...). W dniu 27 listopada 2012 roku złożył w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej oświadczając w nim, że po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a także iż nadal pozostaje w stosunku pracy. A. K. wskazał jednocześnie, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpi w dniu 1 stycznia 2013 roku dołączając do wniosku świadectwo pracy z dnia 28 lutego 2009 roku z (...) w którym potwierdzono, że w okresie od dnia 15 kwietnia 1991 roku do dnia 28 lutego 2009 roku zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: elektrolizerowy, elektrolizerowy – brygadzysta, mistrz technolog (...), ekektrolizerowy. W punkcie 8. świadectwa wskazano, że wykonywał on pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracując w zakładzie produkującym aluminium, powołując się przy tym na Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Odwołujący do wniosku o emeryturę pomostową dołączył także zaświadczenie lekarskie z dnia 28 lutego 2009 roku, w który wskazano, że odwołujący niezdolny jest – wobec przeciwwskazań zdrowotnych – do podjęcia wykonywania pracy na stanowisku „(...)– Elektrolizerowy” oraz świadectwo pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze z dnia 9 czerwca 2010 roku, w którym wskazano, iż od odwołujący zatrudniony był w (...) dnia 15 kwietnia 1991 roku do dnia 28 lutego 2009 roku i w tym w okresie od dnia 1 stycznia 2009 roku do dnia 4 lutego 2009 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych (pozycja 10 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych) i świadectwo pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze z (...), w którym wskazano okres zatrudnienia A. K. od dnia 15 kwietnia 1991 roku do dnia 28 lutego 2009 roku, jednocześnie zaznaczając, że od dnia 15 kwietnia 1991 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy procesach technologicznych związanych z wytwarzaniem aluminium wymienione w wykazie B, dziale IV, poz. 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku na stanowisku elektrolizerowy, elektrolizerowy – brygadzysta, mistrz technolog (...) w wymienionym w dziale II, poz. 18 punkcie 4 załącznika nr 2 do zarządzenia nr 3 MHiPM z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy w resorcie hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MHiPM 1-3 poz. 1).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych po dokonaniu analizy przedłożonych przez odwołującego dokumentów zwrócił się do (...) w K. o doręczenie dodatkowej dokumentacji odwołującego.

W piśmie z dnia 11 grudnia 2012 roku (data wpływu do organu rentowego: 14 grudnia 2012 roku) (...) w K. wskazał, że odwołujący A. K. zatrudniony był od dnia 15 kwietnia 1991 roku do dnia 28 lutego 2009 roku i w tym w okresach od dnia 15 kwietnia 1991 roku do dnia 31 stycznia 2001 roku oraz od dnia 6 października 2005 roku do dnia 4 lutego

2009 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych (pozycja 10 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych, Dz. U. z 2008 r., nr 237, poz. 1656).

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że A. K. legitymuje się okresem składkowym

i nieskładkowym w wymiarze 38 lat i 12 roku, w tym okresem pracy

w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych w wymiarze 13 lat i 21 dni.

Wobec powyższego zaskarżoną decyzją z dnia 15 stycznia 2013 roku organ rentowy odmówił odwołującemu prawa do emerytury pomostowej mając na względzie także fakt nierozwiązania przez niego stosunku pracy.

Organ rentowy nie uznał bowiem za pracę w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) od dnia

1 lutego 2001 roku do dnia 5 października 2005 roku na stanowisku: mistrz technolog (...) mając na względzie fakt, że stanowisko to nie zostało wymienione w zarządzeniu Dyrektora Naczelnego (...) w sprawie ustalenia stanowisk, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze z dnia 29 grudnia 2009 roku, numer 07 – 09.

W wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd ustalił, że odwołujący A. K. w dniu 15 kwietnia 1991 roku zatrudniony został w (...) (ówczesnym Przedsiębiorstwie (...)) na stanowisku elektrolizerowego,

a następnie brygadzisty elektrolizerowego na Wydziale (...), a do jego obowiązków należało wykonywanie prac w warunkach szczególnych bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych. (wymienionych pod poz. 10 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych).

Z dniem 1 lutego 2001 roku powierzono odwołującemu A. K. obowiązki mistrza technologa (...) na Wydziale (...), które wykonywał do dnia 5 października 2005 roku. Na wydziale tym pracowało 5 mistrzów w systemie zmianowym – na każdej zmianie pracował 1 mistrz technolog.

W doręczonej odwołującemu karcie stanowiska pracy wskazano m.in., że misją stanowiska pracy: mistrz technolog (...) jest nadzorowanie

i kierowanie procesem elektrolizy w celu zapewnienia i utrzymania właściwych parametrów, zapewnienie ciągłości, prawidłowości, bezpieczeństwa procesu technologicznego poprzez właściwe kierowanie zespołem ludzkim i należyty nadzór nad eksploatacją powierzonych urządzeń technologicznych. Dodatkowo w punkcie 4.1. wymieniono obowiązki tego stanowiska pracy:

1. prowadzenie procesu technologicznego na podległej grupie elektrolizerów zgodnie z obowiązującą „Instrukcją technologiczną” w celu uzyskania planowanych wskaźników,
2. realizowanie prac technologicznych zgodnie z obowiązującymi instrukcjami: technologiczną, stanowiskową, czynnościowymi, eksploatacyjnymi o przepisami BHP w celu zapewnienia maksymalnej wydajności procesu oraz optymalnych warunków pracy w hali,
3. zapewnienie nadzoru nad pracami technologicznymi i zadaniami ustalonymi w ramach poleceń realizowanymi przez podległą grupę pracowników,
4. zapewnienie właściwej eksploatacji hal (...) i urządzeń w nim pracujących,
5. zapewnienie przestrzegania dyscypliny formalnej przez podległych pracowników,
6. koordynowanie prac innych służby (...) i Zakładu (...) oraz firm zewnętrznych na podległej grupie elektrolizerów,
7. uczestnictwo w komisji zdawczej elektrolizery do remontu i odbiorczej po remoncie,

8. szkolenie systemowe podległych pracowników z zakresu obowiązujących instrukcji: technologicznej, stanowiskowej, czynnościowych, eksploatacji i przepisów BHP,
9. prowadzenie dokumentacji technologicznej, technicznej, płacowej zgodnie z obowiązującymi ustaleniami,
10. informowanie Kierownika (...) o wszystkich nieprawidłowościach w pracy podległej grupy zawodowej i osiągniętych rezultatach w ich usuwaniu oraz o wszystkich zagrożeniach w realizacji prac jak również o zagrożeniach dla zdrowia i życia występujących w halach (...),
11. opracowywanie harmonogramu pracy i płacy urlopów wypoczynkowych dla podległych pracowników,
12. wdrażanie postęp techniczno – technologiczny.

Pomimo określonych w karcie stanowiska pracy obowiązków, A. K. pracując jako tzw. mistrz zmianowy nadzorując prace całej brygady zajmującej się obsługą elektrolizera (tj. elektrolizerowego, nastawiacza, suwnicowego), po rozdzieleniu pracy udawał się z brygadą na hale (...)

i przez cały czas przebywał na obu halach (...) (A i B), wykonując także samodzielnie prace technologiczne bezpośrednio związane z produkcją aluminium, brał czynny udział w wykonywaniu tych prac obsługując elektrolizery emitujące dużą ilość ciepła, tj. urządzenia służące do produkcji metali nieżelaznych. Obsługa ta polegała na zerwaniu skorupy, sprawdzeniu stopu anody oraz poziomu elektrolizera. Z uwagi na trudne warunki pracy, niekorzystny mikroklimat (bardzo wysoką temperaturę – 800°C) i niemożność wykonywania pracy przez 8 godzin, a jedynie maksymalnie przez 3 godziny A. K. pomagał nadto innym pracownikom wykonującym swoje obowiązki wyłącznie przy elektrolizerze, ci natomiast udawali się w tym czasie na przerwę do tzw. oazy. Odwołujący pobierał także próbki wykonując otwór w skorupie, następnie wsadzał pręt do elektrolizera celem zbadania, czy jest on zgodny z wymogami oraz celem sprawdzenia wysokości metalu jaki znajduje się w elektrolizerze i zastawiał otwór. Pobrane próbki odwołujący oddawał do analizy poza halę (...), jednakże czynność ta nie była czasochłonna. Znaczna bowiem część obowiązków A. K. związana była z wykonywaniem bezpośrednich czynności przy obsłudze wanien elektrolizerów. Odwołujący wykonywał także (w wymiarze ok. 1/4 czasu pracy) prace administracyjne w tzw. mistrzówce położonej na hali produkcyjnej.

Biegły z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy – biorąc pod uwagę całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, tym zeznania świadków i mając na względzie środowisko pracy oraz sposób czynności wykonywanych przez odwołującego – uznał, że A. K. także podczas zatrudnienia na stanowisku mistrza technologa (...) w okresie od dnia 1 lutego 2001 roku do dnia 5 października 2005 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych mieszczące się w kryteriach prac określonych w załączniku 1, poz. 10 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych.

Stanowisko swoje podtrzymał także w opiniach uzupełniających oraz podczas przesłuchania na rozprawie w dniu 29 listopada 2013 roku.

W dniu 5 października 2005 roku odwołujący zawarł z pracodawcą – (...) S.A. porozumienie w sprawie zmiany warunków pracy i płacy. Od dnia 6 października 2005 roku powierzono mu ponownie stanowisko elektrolizerowego w Zakładzie (...), Wydziale (...), a w dniu 26 stycznia 2009 roku rozwiązano z odwołującym umowę o pracę za wypowiedzeniem, którego okres upłynął w dniu 28 lutego 2009 roku.

W dniu 1 marca 2009 roku odwołujący zatrudniony został w (...) sp. zo. o. z siedzibą w K. na stanowisku elektromontera. Stosunek pracy rozwiązany został w dniu 1 stycznia 2013 roku.

Obecnie nadal pozostaje w stosunku pracy, który ponownie nawiązał w dniu 4 stycznia 2013 roku ze spółką (...) -1.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zebranych w toku postępowania, w tym dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, a także w oparciu o zeznania odwołującego A. K. oraz świadków: M. S., C. N., M. F. i J. N., ponadto w oparciu o opinię biegłego z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy K. H., w tym opinie uzupełniającej oraz zeznania biegłego.

Zeznania świadków Sąd uznał za wiarygodne, gdyż zeznania te są spójne, logiczne, konsekwentne i przekonujące, a nadto wzajemnie się uzupełniają. Osoby te bowiem (poza świadkiem M. F.) także w sporym okresie (od dnia 1 lutego 2001 roku do dnia 5 października 2005 roku) pracowały razem z odwołującym A. K. w (...), a więc znają charakter i rodzaj wykonywanych przez odwołującego obowiązków. Zawnioskowani przez A. K. świadkowie potwierdzili, że pomimo pracy na stanowisku mistrz technolog (...)poza nadzorem brygad wykonywał czynności bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych, tj. obsługiwał wanny elektrolizerowi przebywając przez cały czas na halach (...),

w której panowały bardzo trudne warunki pracy.

Świadek M. F. wyjaśniła natomiast przyczynę nie uwzględnienia stanowiska mistrza technologa (...)w wykazie utworzonym przez pracodawcę odwołującego z dnia 29 grudnia 2009 roku podkreślając, że ujęto w nim wyłącznie stanowiska robotnicze z Wydziału (...) i wskazując także, iż generalnie stanowisko mistrza technologa (...)nie jest stanowiskiem związanym z bezpośrednią obsługą agregatów.

Sąd uznał także za wiarygodne zeznania odwołującego A. K. bowiem są one przekonujące i zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie (i to zarówno osobowym, jak i rzeczowym).

Za przydatną Sąd uznał opinię sporządzoną przez biegłego z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy K. H.. Opinia ta została bowiem sporządzona na podstawie całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego (i to zarówno rzeczowego, jak i osobowego), a wnioski z niej płynące są jasne i przekonujące. Biegły w sposób należyty uzasadnił swoje stanowisko, przedstawiając w sposób szczegółowy specyfikę pracy na Wydziale (...). Jednocześnie fakt oparcia się przez biegłego przy sporządzaniu opinii na osobowym materiale dowodowym – zeznaniach świadków – nie może dyskwalifikować tego środka dowodowego. Wskazać bowiem trzeba, że istotą opinii biegłych jest dokonanie analizy materiałów źródłowych przy uwzględnieniu dokumentacji i akt sprawy i na tej podstawie wywiedzenie końcowych wniosków wraz z uzasadnieniem (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 16 sierpnia 2012 roku, III AUa 732/12, publ. LEX nr 1220401). Nadto podkreślić należy, że biegły odniósł się do poszczególnych czynności odwołującego, do indywidualnego sposobu wykonywania przez niego obowiązków, nie zaś rodzaju stanowiska pracy.

Z uwagi na powyższe wskazać trzeba, że opinia ta nie ma charakteru generalnego, a jedynie ściśle indywidualny – odnoszący się wyłącznie do A. K. – a zatem nie można powoływać się na nią przy ocenie charakteru pracy każdej osoby pracującej na stanowisku mistrza technologa (...).

Pozwany organ rentowy zakwestionował wprawdzie opinię biegłego, niemniej biegły w dwóch opiniach uzupełniających (z uwagi na ponowne zarzuty Zakładu Ubezpieczeń Społecznych) podtrzymał stanowisko wyrażone w opinii pierwotnej, należycie je zarazem uzasadniając. Podkreślić także trzeba, że biegły uzupełnił treść opinii pisemnych podczas przesłuchania na rozprawie w dniu 29 listopada 2013 roku podkreślając z całą stanowczością, że ze względu na charakter czynności jakie wykonywał A. K. stanowisko, które zajmował w sporym okresie winno być ujęte w wykazie stanowisk pracodawcy z dnia 29 grudnia 2009 roku jako prace bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych (poz. 10, załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych). Pozwany organ rentowy ostatecznie także nie wniósł zastrzeżeń do opinii biegłego K. H..

W przedmiotowej sprawie istotą sporu było rozważanie, czy odwołującemu A. K. przysługuje prawo do emerytury pomostowej, a w szczególności ustalenie, czy wykonywał on pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienioną w punkcie 4 – 12 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych przez co najmniej 15 lat, w okresach pracy w (...) od dnia 1 lutego 2001 roku do dnia 5 października 2005 roku.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 roku, nr 237, poz. 1656) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5 – 12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2)ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3)osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4)ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5)przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6)po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7)nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Według zaś treści przepisu art. 7 powołanej ustawy pracownik wykonujący w hutnictwie prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 4 – 12 załącznika nr 1 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4 – 7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1)osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat;
- 2)ma okres pracy w szczególnych warunkach w hutnictwie wymienionej w pkt 4 – 12 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3)lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 4 – 12 załącznika nr 1 do ustawy.

Stosownie do definicji zawartej w art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku.

Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Między innymi w punkcie 10 wymieniono prace bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych.

Z kolei pod pojęciem prac o szczególnym charakterze ustawodawca rozumie, zgodnie z art. 3 ust. 3 powołanej ustawy, prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się.

Wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

W orzecznictwie sądów administracyjnych przyjmuje się, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach”

nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (vide: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 roku, IV SA/Po 335/11, publ. LEX nr 863891).

W ust. 7 art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych wskazano jednocześnie, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy (a więc przed 1 stycznia 2009 roku) prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 (a także art. 49) ustawy, jest więc legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 roku. W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace

w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy).

Bezspornym jest, że A. K. legitymuje się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 38 lat i 12 dni, w tym okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych w wymiarze 13 lat i 21 dni – wymienionych w punkcie 10 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Poza sporem pozostaje także, że odwołujący urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku i wiek emerytalny 55 lat osiągnął w dniu 1 stycznia 2013 roku, a także rozwiązał stosunek pracy. Z akt sprawy wynika bowiem bezspornie, że w dniu 1 stycznia 2013 roku A. K. rozwiązał stosunek pracy z (...) sp. z o. o. Wprowadzie w dniu 4 stycznia 2013 roku odwołujący podjął ponownie zatrudnienie w oparciu o umowę o pracę zawartą na czas nieokreślony ze spółką (...) -1, niemniej okoliczność ta nie wpływa na ocenę spełnienia przez odwołującego przesłanek do przyznania prawa do emerytury pomostowej. Istotnym jest bowiem, że w dniu 1 stycznia 2013 roku rozwiązał on stosunek pracy. Dodatkowo odwołujący przedłożył stosowne orzeczenie lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w punkcie 10 załącznika nr 1.

Mając na względzie przytoczone regulacje oraz rozważania podkreślić trzeba, że odwołujący jako osoba pracująca w hutnictwie winien legitymować się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach w hutnictwie wymienionej w punktach 4 – 12 załącznika nr 1 do ustawy pomostowej i okoliczność ta – jak już wskazano na wstępie – pozostawała pomiędzy stronami postępowania sporna, w zakresie okresu zatrudnienia na stanowisku mistrz technolog (...) od dnia 1 lutego 2001 roku do dnia 5 października 2005 roku. Pracodawca bowiem stanowiska tego nie ujął w wykazie z roku 2009 roku uznając, iż stanowisko mistrza technologa (...) jest związane stricte ze sprawowaniem nadzoru nad pracownikami pracującymi bezpośrednio przy elektrolizerze.

Sąd zobligowany do rozstrzygnięcia sporu przeprowadził zatem na okoliczność charakteru pracy odwołującego A. K. w spornym okresie zatrudnienia postępowanie dowodowe, w tym – uznając, iż kwestia ta wymaga wiadomości specjalnych – przeprowadził dowód z opinii biegłego z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy. Podnieść bowiem trzeba (odnosząc się zarazem do zarzutów pozwanego organu rentowego podnoszonych w toku postępowania), że zgodnie z utartą praktyką i ugruntowanym orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem lub ustawą o emeryturach pomostowych mogą być ustalane wszelkimi środkami dowodowymi, a zatem nie tylko dowodem z zaświadczenia z zakładu pracy. Przepisy regulujące postępowanie o świadczenia emerytalno – rentowe przed organem rentowym, zawierające ograniczenia dowodowe, nie mają bowiem zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie

swobodnej oceny dowodów (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku, III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku, III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Z uwagi na powyższe nie można podzielić argumentacji pozwanego, że tylko pracodawca może stwierdzić w stosownym świadectwie pracy okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub zaświadczeniu wydanym w oparciu o przepis art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych za okresy przypadające przed 1 stycznia 2009 roku. Zaświadczenie to jest bowiem jedynie dokumentem prywatnym zgodnie z art. 245 k.p.c., wydawanym dla celów dowodowych (przede wszystkim dla celów wykazania przed organem rentowym, że pracownik nabył uprawnienia związane z pracą w szczególnych warunkach), na okoliczności w tym dokumencie potwierdzone przez pracodawcę, które to okoliczności nie mają dla Sądu wiążącego charakteru i mogą podlegać weryfikacji na podstawie innych dowodów, co też Sąd uczynił przeprowadzając – jak wskazano na wstępie – m.in. dowód z opinii biegłego z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy, który po dokonaniu szczegółowej analizy całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie – mając przede wszystkim na względzie sposób wykonywania przez odwołującego obowiązków (na halach (...) przy procesach technologicznych bezpośrednio związanych z produkcją aluminium, tj. przy obsłudze elektrolizerów) oraz warunki w jakich odwołujący wykonywał swoje obowiązki (temperatura dochodząca do 800°C) – uznał, że także okres zatrudnienia A. K. w (...) od dnia 1 lutego 2001 roku do dnia 5 października 2005 roku zakwalifikować można pod pozycję 10 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, tj. jako prace bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych.

Także z osobowego materiału dowodowy (zeznań świadków oraz samego odwołującego) wynika niezbicie, że A. K. w spornym okresie zatrudnienia na stanowisku mistrza technologa (...) zajmował się bezpośrednią obsługą elektrolizerów na halach (...) wiążąca się także z pobieraniem próbek, a nie tylko nadzorem nad pracownikami. Świadkowie wskazali, że odwołujący wykonywał takie same czynności jak pracujący w brygadach robotnicy podkreślając zarazem, że prace swoje wykonywał na halach (...), w których z uwagi na bardzo wysoką temperaturę panowały trudne warunki pracy.

Jednocześnie materiał dowodowy wskazuje, że wszystkie obowiązki odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W świetle powyższe uznać trzeba, że A. K. spełnia wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej.

Wskazany powyżej okres (sporny) pracy w szczególnych warunkach w hutnictwie wraz z uznanym przez organ rentowy wynosi bowiem łącznie 17 lat, 9 miesięcy i 16 dni, a więc jest bowiem dłuższy niż wymagany – 15 lat.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, w ten sposób, że przyznał A. K. prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 stycznia 2013 roku (punkt 1. wyroku).

Jednocześnie Sąd na zasadzie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uznał, że organ rentowy nie ponowi odpowiedzialności za wydanie decyzji odmawiającej przyznania emerytury (punkt 2. wyroku), albowiem dopiero postępowanie dowodowe przeprowadzone zgodnie z regułami procedury cywilnej pozwoliło ustalić charakter pracy odwołującej i zakwalifikować do odpowiedniego działu wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

SSO Elżbieta Majewska